AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ምስ ቈልዑ ብዛዕባ ናይ ኣእምሮ ሕማም ተዛረብ

ሓበሬታ ነቶም ናይ ኣእምሮ ጸገም ጥዕና ዘለዎ ቈልዓን ትሕቲ 18 ዓመት ዝዕድሚኦም ካልኦት ውሉዳትን ዝናብዩ ወለዲ።

ኣሕዋት ተሳትፎ ኪህልዎም ይግባእ

ካብ ኣገልግሎት ሕክምና ኣእምሮ ቈልዑን መንእሰያትን (BUP) ሓገዝ ዝረክብ ሓብቲ ወይ ሓው ዘለዎም ቈልዑ ናይ ቀረባ ኣሕዋት እዮም፣ እዚ ድማ ነቶም ብስጋ ኣሕዋት ዝኾኑ፡ በኣደ ወይ በኣቦ ኣሕዋት ዝኾኑ፡ ብርዕመት ዝዓብዩ ኣሕዋትን ኣሓትን ዚምልከት እዩ።

ሓደ ሰብ ኣብታ ስድራቤት ምስ ናይ ኣእምሮ ጥዕና ጸገማት ክቃለስ ከሎ፡ ስድራቤት ብሓባር ክዛራረቡ ኣገዳሲ እዩ፡ እቶም ኣሕዋት እቲ ዝሓመመ ሰብ ድማ ብዛዕባ ስምዒታቶም ዝዛረብዎ ሰብ ክህልዎም ኣገዳሲ እዩ። እቶም ኣሕዋት ብዛዕባ እቲ ዘጋጠመ ኹነታት ዝያዳ ምስ ተረድኡ፡ መዓልታዊ ህይወቶም ውሑስ ክኸውንን እንታይ ትጽቢት ክገብሩ ኸም ዘለዎም ኪፈልጡን ክንሕግዞም ንኽእል ኢና። ኣቓዲምካ ክትፈልጥ ምኽኣል ኵሎም ቁልዑን መንእሰያትን ዘድልዮም ነገር እዩ።

ኣብዚ ጽሑፍ እዚ፡ ንብዙሓት ኣጋጢሚ ክኾኑ ኸም ዝኽእል ኵነታት ብኸመይ ክትዋጽኣሉ ከም እትኽእል ዝሕብር ሓበሬታን ምኽርን ንዓኻን ንስድራኻን ክትረክብ ኢኻ።

ሓደ ሰብ ምስ ናይ ጥዕና ጸገማት ይቃለስ ምህላዉ ዋላ ሓንቲ ጌጋ የብሉን። ብዙሓት ቆልዑን ወለድን፡ "ሓደ ካብቶም ቆልዑ ምስ ናይ ጥዕና ጸገማት ይቃለስ ምህላዉ ናተይ ጌጋ እዩ" ኢሎም ይሓስቡ ይኾኑ፡ ወይ ከኣ እቶም ኣሕዋት፡ “ኣነ ጽቡቕ ገይረ ስለ ዘይሓገዝኩ እዩ” ኢሎም ይሓስቡ ይኾኑ። ጽቡቕ ዝርርብ ወይ ዕላል ምግባር፡ ቅድሚ ሕጂ ሓሲብካሉ ዘይትፈልጥ ጽቡቕ ፍታሕ ናብ ምርካብ ክመርሓካ ይኽእል እዩ።

ግሉጽነት ወይ ብናጻ ሓሳብካ ናይ ምግላጽ ኵነታት፡ እቶም ስድራ ቤት ብሓባር ክኾኑ ዘኽእሎም ጽቡቕ መገድታት ክረኽቡን ኣብ ጽቡቕ መዓልታት ብሓባር ደስ ዘብል ነገራት ክገብሩን የቕልለሎም እዩ።

“ምስ ሕዱር ጭንቀት እቃለስን ኣብ BUP እሳተፍን እየ። ሓደ መዓልቲ፡ እታ ጓል 11 ዓመት ንእሽቶ ሓብተይ ንኣደይ ክመውት ከም ዝደሊ ክነግራ ሰሚዓትኒ። ሽዑ ንእሽቶ ሓፍተይ ክትበኪ ጀሚራ፡ ኣዝያ ድማ ፈሪሃ፣ ኣዝዩ ዘሰምብድ ኰይኑ ተሰሚዕዋ። ከመይ ከም ዝስምዓኒ ንምግላጽ ኣጸጋሚ ይመስለኒ፣ ስለዚ ንእሽቶ ሓፍተይ ዘዛርባ ሰብ እንተ ትረክብ እምነ፣ ምኽንያቱ፡ ከመይ ከም ዝስምዓኒ መታን ክትርዳእ፡ ካብ BUP እውን እንታይ ሓገዝ ከም ዝረክብ መታን ክትፈልጥ፣ በዚ ኸምዚ ድማ፡ ምናልባት ብዙሕ ኣይትፈርህን ኣይትርበሽን ትኸውን”።

ጓል 15 ዓመት

ኣስተብህል

- ቈልዑን መንእሰያትን ወለዶም ብዛዕባ ሓደ ኣብ ስድራቤቶም ጸገም ዘጋጥሞ ዘሎ ሰብ ብናጻ ከዛራርብዎም ከለዉ እቲ ኹነታት ይቐልለሎም እዩ
- ከም ንቡር፡ ወለዲ ኣብ ህይወት ደቆም ኣገደስቲ ሰባት ክኾኑ ከለዉ፡ ቈልዑ እውን ከም ንቡር ኣብ ህይወት ወለዶም ኣገደስቲ ሰባት እዮም

Brosjyren er laget av Akershus universitetssykehus (Ahus) og kommunene i Helsefellesskapet. Illustrasjoner laget av Tank Design, tank.no

Helse-fellesskapet
Ahus og kommunene

UNIVERSITETET I OSLO

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ምስ ቈልዑ ብዛዕባ ናይ ኣእምሮ ብደሆታት ጥዕና ብኸመይ ንዛረብ፧

ኩሉ ሰብ ብዛዕባ ጸገማት ኣእምሮኣዊ ጥዕና ምስ ደቁ ክዛረብ ንላቦ እኳ እንተ ኾንና፡ ንግ ከምኡ ምግባር ከቢድ ክኸውን ይኽእል እዩ። ብዛዕባ ኣእምሮኣዊ ጥዕና ዝያዳ ኣፍልጦ ምስ ዝህልወካ ግን፡ ብዛዕባ እቲ ንመላእ ስድራቤት ኣጸጋሚ ዝኾነ ነገር ምዝራብ ቀሊል ክኸውን ይኽእል እዩ።

ስነ-ኣእምሮ እንታይ እዩ፧

ስነ ኣእምሮ ዝብሃል ሓሳባትናን ስምዒታትናን ማለት እዩ፣ እዚ ድማ ኣብ ሓንጎልና ዘሎ እዩ። ኣእምሮና እተፈላለየ እዩ፣ ነቲ ሓሳባትናን ስምዒታትናን እንገልጸሉ ኣገባብ ድማ ይጸልዎ። ብዛዕባ ጥዕና ኣእምሮ ገለ ኣፍልጦ ክህልወካ ጽቡቕ እዩ፣ ከምኡ ምግባርካ፡ ንነብስኻን ንኻልኦትን ብጽቡቕ ክትከናኸኖ ክሕግዘካ ይኽእል እዩ።

ጽቡቕ ናይ ኣእምሮ ጥዕና ምስ ዝህልወካ፡ ኣብ መዓልታዊ ህይወትካ ጽቡቕ ትኸውን፡ ኣብ ህይወትካ ዕግበትን ትርጉምን ይስምዓካ፡ ንዘጋጥመካ ልሙድ ጸገማት ከኣ ክትጻወሮ ትኽእል ኢኻ። ብኣእምሮኻ ዝስምዓካ ነገር ካብ መዓልቲ ናብ መዓልቲ ወይ ምስ ግዜ ክቕየር ይኽእል እዩ። መብዛሕትኦም ሰባት ኣብ ምሉእ ህይወቶም ኣእምሮኣዊ ጥዕናኦም በብግዜኡ ይለዋወጥ እዩ።

ናይ ኣእምሮ ስቃያትን ሕማማትን

- ጭንቀት፡ ክቱር ዝኾነ ጭንቀት፡ ጸገም ስርዓተ ኣመጋግባ፡ ርእስኻ ምጕዳእ፡ ባይፖላር ዲስኦርደር፡ ስኪዞፍሪንያ፡ ሳይኮሲስ፡ ድሕሪ ዜሰንብድ ፍጻመ ዜጋጥም ክቱር ፍርሂ፡ መጠኑ ዝሓለፈን ኣገዳድን ድራኸ (OCD)፡ ንሓደ ኹነታት ወይ ንሓደ ነገር ክቱር ፍርሂ።

እዚ ኣብ ላዕሊ ዘሎ ዝርዝር፡ ስም ናይ ገለ ናይ ኣእምሮ ስቃያትን ሕማማትን እዩ። እዚኦም ኹሉ ሕማማት ሓደ ዝገብሮ ነገር ከኣ፡ ንኣተሓሳስባኻን ስምዒትካን ተግባርካን ጽልዋ ከሕድሩን ክቕይሩን ዝኽእሉ ምኳኖም እዩ። መብዛሕትኡ ግዜ፡ ሕማም ኣእምሮ ምስ ዝህልወካ ነቲ ልሙድ እትገብሮ ነገራት ክትጻወሮ ወይ ክትገብሮ ከም ዘይትኽእል ኰይኑ ይስምዓካ ይኸውን።

ስነ-ኣእምሮኣዊ ስቃያት ክትርድኦ ኣጸጋሚ እዩ፣ እቲ ዝሓመመ ሰብ እውን ሕማሙ ክርዳእ ኣጸጋሚ ክኾኖ ይኽእል እዩ። ኩሉ ግዜ ነቲ ዝስምዓካ ኹነታት ብቓላት ክትገልጾ ቀሊል ኣይኰነን።

ባህላዊ ፍልልያት

ባህሊ ነቲ ብዛዕባ ናይ ኣእምሮ ጥዕና እንዛረበሉ መገዲ ክጸልዎ ይኽእል እዩ። ገሊኦም ብዛዕባ ኣእምሮኣዊ ጸገማት ጥዕና ካብ ምዝራብ ብዝያዳ ከም ስብራት እግሪ ብዛዕባ ዝኣመሰለ ኣካላዊ ጸገም ጥዕና ክዛረቡ ይቐልሎም ይኸውን።

ናይ ኣእምሮ ጸገማት ንምርዳእ፡ ልክዕ ከምቲ ኣካላዊ ጸገማት ጥዕና ብልክዕ ብስም ፈሊና እንፈልጦ ነቲ ኣእምሮኣዊ ጸገም ጥዕና እውን ብስም ፈሊና ብልክዕ ክፈልጦ ኣሎና።

ናይ ኣእምሮ ስቃያት ጥዕና ነዚ የስዕብ፡-

- ብዛዕባ ገዛእ ርእስኻን ብዛዕባ ካልኦትን ብዙሕ ኣሉታዊ ሓሳባት ምሕሳብ።
- ህይወት ጽልሙት፡ ዘፍርህ፡ ክትነብሮ ኣጸጋሚ ከም ዝኾነ ስምዒት ምሕዳር።
- ኣመና ድኻም ይስምዓካ፡ ብቐሊሉ ብነብስኻ ወይ ብኻልኦት ትበሳጮ፡ ትሓዝንን ትጕህን።
- በቲ ቐድሚ ሕጂ ዘየፍርህካ ዝነበረ ነገራት ትፈርህ።

UNIVERSITETET I OSLO

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ከም ንፈልጦ ቈልዑን መንእሰያትን ሓደ ካብ ኣሕዋቶም እዚ ዝስዕብ ከጋጥሞ ኽሎ የስተብህሉ እዮም፦

- ኣብቲ ቅድሚ ሕጂ ዘሐጉሶ ዝነበረ ነገራት ተገዳስነቱ ምስ ዘጥፍእን ካብ ቅድሚ ሕጂ ብዝያዳ ሕዙን ምስ ዝኸውንን
- ቅድሚ ሕጂ ዘየፍርሆ ንኣሽቱ ነገራት ምስ ዘፍርሆን ዘጨንቆን
- ካብ ገዛ ምውጻእ ምስ ዘፍርሆን ኣብ ውሽጢ ገዛእ ርእስኻ ጥራይ ክኸውን ምስ ዝደልን
- ዝያዳ ድኻም ምስ ዝስምዖን ብዙሕ ሳዕ ኣብ ሶፋ ምድቃስ ምስ ዘብዝሕን
- ናብ ቤት ትምህርቲ ምኻድ ምስ ዝኽብዶ
- መግቢ ምብላዕ ምስ ዘጸግሞ፡ ወይ ብዙሕ በሊዑ ምስ ዘምልሶ
- ኣብ ውሽጡ ብዙሕ ሕማቕ ሓሳባትን ስምዒታትን ስለ ዘለዎ ብእተፈላለየ መገዲ ንነብሱ ምስ ዝጐድእ
- ሓደ ዓይነት ነገራት ካብ ንቡር ብዝያዳ ደጋጊሙ ምስ ዝገብር
- ካብቲ ቅድሚ ሕጂ ብዝያዳ ተደጋጋሚ፡ ቅልጡፍ፡ ምናልባት እውን ኣዝዩ ዝዓበየን ናይ ስሚዒት ምልውዋጥ ምስ ዝህልዎም፡ ንኣብነት እቲ ቈልዓ ኣዝዩ ምስ ዝሓርቕ ወይ ምስ ዝሓዝን፡ ወይ ከኣ እቲ ዝነበሮም ልዑል ሓጐስ ብቕጽበት ናብ ከቢድ ሓዝን ምስ ዝቕየር
- ልዕሊ ባህርያዊ ሓይሊ ኽም ዘለዎ ምስ ዝሓስብ፡ ወይ ከኣ ኵሉ ሰብ ክጐድኦ ኽም ዝደሊ ምስ ዝሓስብ
- ካብቲ ዝርእዮን ዝሰምዖን ነገራት እቲ ናይ ሓቂ ኣየናይ ምዃኑ ከለሊ ምስ ዘይክእል

ምስቶም ቈልዑ ተዛረብ

ቈልዑን መንእሰያትን እቲ ዝሓመመ ሓዎም ወይ ሓብቶም ዘርእዮ ባህሪ ወይ ኣካይዳ ምስ ናይ ኣእምሮ ጥዕና ጸገማት ዝተሓሓዝ ምዃኑ ምርዳእ ከኸብዶም ይኽእል እዩ፣ እቶም ቈልዑን መንእሰያትን በቲ ዝሓመመ ሓዎም ወይ ሓብቶም ከም ዝጭነቑ እውን ኵሉ ሳዕ ኣይኰነ ብቐሊሉ ዝርአ። እቶም ቈልዑን መንእሰያትን ገለ ነገር እንተ ተዛሪቦም ነቲ ዝሓመመ ሓዎም ወይ ሓብቶም ዝያዳ ከየኸብድሉ ይፈርሑ ይኾኑ፡ ስለዚ ድማ ስምዒቶምን ሓሳባቶምን ብውሽጦም ይሕዝዎ ይኾኑ።

ኣብ ብዙሕ ባህልታት፡ ወለዲ ንደቆም ብዛዕባ ኣብ ስድራቤት ዘሎ ጸገማት ክዛረቡን ወይ ክሕብሩ ልሙድ ኣይኮነን። ወለዲ ዋላ ሓንቲ ብዘይምዝራቦም ነቶም ቈልዑ ካብ ሕማቕ ይኽውልዎም ከም ዘለዉ ክሓስቡ እውን ልሙድ እዩ።
ቈልዑን መንእሰያትን ብዛዕባ ጸገማትን ሕማማትን ምስማዕ ከኸብዶም ዝኽእል እኳ እንተኾነ፡ እቶም ቈልዑን መንእሰያትን ኣብ ስድራቤቶም ብዛዕባ ዘጋጥም ዘሎ ኹነታት ምፍላጦም እፎይታ ኽም ዝህቦም ግና ይዛረቡ እዮም። እቲ ምስ ቈልዑን መንእሰያትን ዝግበር ዝርርብ ብዛዕባ ሻቕሎቶም ክዛረቡ ዕድል ይህቦም እዩ።

ቈልዑን መንእሰያትን እቲ ሓዎም ወይ ሓብቶም ከም ቀደሙ ዘይኰነሉ ምኽንያት ብሰንኪ እቲ ዝበደልዎ ነገር ከም ዝኾነ ክሓስቡ ይኽእሉ እዮም። እቶም ቈልዑን መንእሰያትን ንሳቶም ንባዕላቶም እውን ተመሳሳሊ ጸገማት ዘጋጥሞም እንተ ኾይኑ ይሓስቡ ይኾኑ ወይ ከኣ እቲ ሓዎም ወይ ሓብቶም "ክሓዊ" ዝኽእል እንተ ኾይኑ ይሓስቡ ይኾኑ።

ቈልዑን መንእሰያትን ብዛዕባ እቲ ዘጋጠመ ኹነታት ዝያዳ ምስ ዝርድኡ፡ መዓልታዊ ህይወቶም ዝያዳ ውሑስን ተገማትን ክኸውን ይኽእል እዩ። ግሉጽነት ወይ ብናጻ ሓሳብካ ናይ ምግላጽ ኵነታት፡ እቶም ስድራ ቤት ብሓባር ክኾኑ ዘኽእሎም ጽቡቕ መገድታት ክረኽቡን ኣብ ጽቡቕ መዓልታት ብሓባር ደስ ዘብል ነገራት ክገብሩን የቕልለሎም እዩ። ሓባራዊ ምርድዳእን ነቲ ጽንኩር መዓልታት ንምጽዋር ዝግበር መደብን ንብምልእታ ስድራቤት ጽቡቕ ከንክን ንምሃብ ይጠቕም እዩ።

ኣብ ዝቕጽል ገጽ ንቈልዑ እንታይ ክትብል ከም እትኽእል ምኽርታት ክትረክብ ኢኻ።

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ነቶም ቄልዑ እንታይ ክትብሎም ትኽእል፧

ንስኻ ከም ወላዲ መጠን ብዛዕባ ኣእምሮኣዊ ጸገማት ጥዕና ብግልጺ ክትዛረብ ከለኻ፡ ንኣብነት፡ ብዛዕባ እቲ ኹነታት ባዕልኻ ብዛዕባ እትፈልጦ ብምንጋር ክትጅምር ትኽእል ኢኻ። ድሕሪኡ፡ ነቶም ቄልዑ ብዛዕባ እቲ ኹነታት እንታይ ወይ ከመይ ከም ዝስምዖም ሕቶታት ክትሓትት ትኽእል ኢኻ።

ንኣብነት ከምዚ ዝስዕብ ክትብል ትኽእል ኢኻ፦

"ኣብዚ ቐረባ እዋናት፡ ዓቢ ሓውኻ ኣመና ከም ዝሓዝንን ዝጕህን እፈልጥ እየ፣ ምስ ሓውኻ ኽትከውን ከለኻ ከመይ ይስምዓካ፧"

ድሕሪኡ ነቲ ቈልዓ ብዛዕባ እቲ ኹነታት ከመይ ከም ዝስምዖ ክገልጽ ትዕድሞ። እቲ ቈልዓ ንዝዛረቦ ነገር ጽን ኢልካ ስማዕ፡ ነቲ ዝዛረቦ ነገር ተቐበሎ። እቶም ቆልዑ ንሕና ዓበይቲ ንኣብነት ርእስና ብምንቕንቕ ወይ ብኣጠማምታና ነቲ ዝብልዎ ነገራት ከም እንቕበሎ ወይ ከም እንሰማምዓሉ ምስ እንገልጸሎም ውሕስነት ይስምዖም እዩ።

ብዛዕባ ዝኾነ ፍጻመ ዝስምዓካ ዝኾነ ይኹን ነገር ከም ጌጋ ክርአ ከም ዘይብሉ ኣይትረስዕ። እቶም ቆልዑ ብዛዕባ ዘጋጥሞም ነገራትን ስምዒቶምን ብናጽነት ክዛረቡ ሕደጎም፡ ኣይትኣርሞም። ሞባይል ኣቐሚጥካ ጽን ኢልካ ስማዕ፡ ነቲ ዘልዕልዎ ሕቶታት ከኣ ምላሽ ሃበሉ።

ጽቡቕ ዝርርብ ምግባር፡ ቅድሚ እቲ ዝርርብኩም ሓሲብካሉ ዘይትፈልጥ ጽቡቕ ፍታሕ ክትረብክ ክሕግዘካ ይኽእል እዩ።

"ኣብ ስድራቤትና ሚዛናዊ ኹነታት ክህሉ ኽገብር ዘሎኒ ኣነ እየ ኽበሃል ይከኣል እዩ። ሓወይ ጸገማት እንተልይዎ፡ ኣነ ክህልወኒ የብሉን"

ሓደ መንእሰይ ዝበሎ።

UNIVERSITETET I OSLO

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ኣገልግሎት ሕክምና ኣእምሮ ቈልዑን መንእሰያትን (BUP) እንታይ ይገብር፧

ኣብ BUP፡ ካብ 5-18 ዓመት ዝዕድሚኦም ቈልዑን መንእሰያትን ምስ ስነ-ኣእምሮ ዝተሓሓዝ ብድሆታትን ጸገማትን ንምጽዋር ዘኽእሎም ሓገዝ ይረኽቡ። BUP ነቶም ካብ 0-5 ዓመት ዝዕድሚኦም ዕሸላትን ህጻናትን ዝሕግዝ ኣሃዱ እውን ኣለዎ።

ኣብ ኖርወይ፡ ሰራሕተኛታት ጥዕና እኹል ሓበሬታ ናይ ምሃብን ነቶም መቐረባ ዝኾኑ ቈልዑ ምክትታል ናይ ምግባርን ሓላፍነት ኣለዎም። (ሕጊ ሰራሕተኛታት ጥዕና § 10a)።

ቈልዑን መንእሰያትን ናብ BUP ክመጹ ኸለዉ፡ ብዝበለጸ ንኽፋለጡ ምስ ሓካይም ወይ ቴራፒስት ይዛራረቡ እዮም። እዞም ሓካይምን ተራፒስትን ሓካይምን ብዛዕባ ህጻናት ብዙሕ ዝፈልጡ ሰባት እዮም። ሓደ ሓደ ግዜ እቶም ቆልዑን መንእሰያትን ምስ ወለዲ ብሓንሳብ ኰይኖም እዮም ንሓኪም ዘዛራርቡ፡ ሓድሓደ ግዜ ግና ንበይኖም እዮም ምስ ሓኪም ዝዛራረቡ። እቲ ሓኪም ብዕላል ኣቢሉ ሓፈሻዊ ትሕዝቶ ናይቲ ኩነታትን ብዛዕባ እንታይ ሓገዝ ከም ዘድልዮምን ሓበሬታ ይረክብ።

እቲ ኣብ BUP ዝዕየየሉ ዝውቱር ዝኾነ ሜላ፡ እቶም ንሕክምና ዝመጹ ሰባት ብዛዕባ ጸገማቶም ክዛረቡ ምግባር እዩ። ብዛዕባ እቲ ጸገማቶም፡ ማለት ብዛዕባ ዝሓስብዎ ሓሳባት፡ ዝስምዖም ስምዒታት፡ ኣብ ኣካላቶም ዝስምዖም፡ ኣብ ቤት ትምህርቲ ዘጋጥሞም፡ ኣብ ስድራቤቶም ወይ ምስ ኣዕሩኽቶም ብዛዕባ ዘለዎም ርክብ ይዛረቡ። ብድሕሪኡ መርመራ ይግበር፣ እዚ ድማ እቲ ቆልዓ ወይ መንእሰይ ዝቃለሰሉ ዘሎ ሕማም እንታይ ከም ዝብሃል ምፍላጥ እዩ።

መርመራ

እቲ ሓኪም ነቲ እተገብረ ዝርርባትን ቅጥዕታትን መርመራታትን ርእዩ መርመራ ይገብር። በቲ ዝገብሮ መርመራታት ኣቢሉ ድማ እቲ ሰብ ዘለዎ ሕማም እንታይ ከም ዝብሃል ይፈልጥ ከምኡውን እንታይ ዓይነት ሕክምና ክረክብ ከም ዘለዎ ይውስን።

ሕክምና

ሕክምና ማለት እቲ ሓኪም ምስቲ ሕሙም ብዝገብሮ ዝርርባት ኣቢሉ ነቲ ሕሙም ዝሓሸ ስምዒት ንኽስምዖ ምስራሕ ማለት እዩ። ገሊኦም ተሓከምቲ ብዘይካ እቲ ምስ ሓኪም ዝገብርዎ ዝርርባት መድሃኒታት እውን ይወሃቦም እዩ። እቲ ሓኪምን እቲ ተሓካምን ብሓባር ኰይኖም ከኣ ነቲ ተሓካሚ ህይወቱ ከይከብዶ ኽሕግዞ ዝኽእል መደብ ይፈጥሩ።

UNIVERSITETET I OSLO

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ዝያዳ ሓበሬታ ብዛዕባ BUP

ሓደ ኣባል ስድራቤት ዜሳቒ፡ ዜፍርህ ወይ ዘሕዝን ሓሳባትን ስምዒታትን ይጸወር እንተ ኣልዩ፡ እቶም ኣሕዋቱን ኣሓቱን ምናልባት እውን ስለምንታይ ከምኡ ከም ዘጋጠሞ ኸይተረድኡ ነቲ ኹነታት ከስተብህሉሉ ይኽእሉ እዮም።

ከም ወላዲ መጠን፡ ሓደ ካብቶም ቆልዑ ክሳቐን ጸገማት ክህልዎን ከሎ መሪርን ከቢድን ክኸውን ይኽእል እዩ። እቲ ኹነታት ካባታቶም ብዙሕ ግዜን ጉልበትን ክሓትት ዝኽእል ስለ ዝኾነ፡ ነቶም ካልኦት ቈልዑ ዝኸውን እኹል ክኸውን ግዜን ጉልበትን ክረኽቡ ኣጸጋሚ ክኸውን ይኽእል እዩ።

BUP ክልቲኦም ወለድን ኣሕዋት እቲ ዝሓመመን ኣብቲ ዝርርብ ከም ዝሳተፉ ይገብር እዩ፣ እዚ ድማ ምስቲ ኣብ BUP ዝሕከም ሰብ ብሓባር ወይ ከኣ ንበይኖም ክኸውን ይኽእል እዩ። ሓደ ኣባል ስድራቤት ኣብ BUP ክሕከም ከሎ ወለድን ኣሕዋትን ብዙሕ ሕቶታት ክህልዎምን ሓበሬታ ክደልዩን ልሙድ እዩ። ኣብቲ ምስ ስድራቤት ዝግበር ዝርርብ፡ BUP ኣብ ምንታይ ከም ዝሕግዝ ክትዛራረቡ ትኽእሉ ኢኹም። ወለድን ኣሕዋትን ዘሳቕን ከቢድን ሓሳባትን ስምዒታትን ምህላው ከመይ ከም ዝመስልን ናብ ምንታይ ከምርሕ ከም ዝኽእልን ንምርዳእ ሓገዝ ክረኽቡ ይኽእሉ።

ንኣብነት፡ ሓደ ዝሓመመ ሰብ ብሰንኪ ኣዝዩ ሕማቕ ሓሳባት ናብ ቤት ትምህርቲ ክኸይድ እንተ ዘይከኣለ እንታይ ክገብር ኣለዎ፧ ስለምንታይ እዩ ሕማም ኣእምሮ ኩሉ ግዜ ንበይንኻ ጥራይ ክትከውን ድሌት ዘሕድረልካ፧ ገለ ሰባት ምግቢ ክበልዑ ዘይደልዩ ስለምንታይ እዮም፧ እዝን ካልእን ከተሓሳስበካ ልሙድ እዩ፣ ክትዛራረበሉ ድማ ኣሎካ።

ቅጥዒ ንከተማ/ክፍለ ከተማ

BUPን ምምሕዳር ከተማታትን ንኣዝማድን ስድራቤትን እቶም ዝሓመሙ ቈልዑን መንእሰያትን ንምሕጋዝ ብሓባር ይሰርሑ እዮም። ወለዲ እቶም ኣብ BUP ዝሕከሙ ሕሙማት፡ ምስቲ ዝሓመመ ቈልዓ ወይ መንእሰይ ዝነብሩ ትሕቲ 18 ዓመት ዝዕድሚኦም ውሉዳት እንተሃልዮምዎም ይሕተቱ እዮም። እቲ መልሲ እወ እንተኾይኑ፡ እቲ ሓኪም ብተወሳኺ፡ BUP ናብቲ እትነብረሉ ክፍለ ከተማ ወይ ምምሕዳር ከተማ ቅጥዒ ክሰድድ ትሰማማዕ ዲኻ ኢሉ ክሓትተካ እዩ።

እቲ ስምምዕ ማለት እቶም ውሉዳት ከም ቤተሰብ መጠን ሓገዝ ምእንቲ ክረኽቡ፡ ንምምሕዳር ከተማን ንክፍለ ከተማን እንታይ ሓበሬታ ከም ዝጽሕፍን ከም ዘካፍልን ምስምማዕ ማለት እዩ። ገለ ኻብቲ እቶም ውሉዳት ክረኽብዎ ዝኽእሉ ሓገዝ፡ ዝርርብ ናይ ምግባር ዕድል፡ ምስ ርክብ ዝገብር ሰብ ወይ ምስ ነርስ ጥዕና ብዛዕባ ከመይ ይስምዖም ከም ዘሎ ናይ ምዝርራብ ኣጋጣሚ እዩ። ብዛዕባ ጥዕና ኣእምሮ ዘተሓሳስቦም ነገራት እውን ሓገዝ ክረኽቡ ይኽእሉ እዮም።

UNIVERSITETET I OSLO

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ኣብ ከተማን ክፍለ ከተማን ንዝርከቡ ህጻናትን መንእሰያትን ዝቐርብ ኣገልግሎት

ምምሕዳር ከተማን ክፍለ ከተማን፡ እንተላይ ማእከላት ጥዕናን ኣገልግሎት ጥዕና ቤት ትምህርትን፡ ንቈልዑን መንእሰያትን ዝኸውን እተፈላለየ ኣገልግሎታት ኣለዎም።

ማእከል ጥዕና

ወለዲ ንኹሎም እቶም ካብ 0-6 ዓመት ዝዕድሚኦም ቈልዑ ናይ ሕክምና ክትትል ሓገዝ ካብ ከባብያዊ ማእከል ጥዕና ይረኽቡ እዮም። ወለዲ ኣብ ዘድልዮም እዋን፡ ዋላ እውን ካብቲ ስሩዕ ክትትል ጥዕና ንምግባር እተመደበልካ ናይ ቈጸራ ግዜ ወጻኢ ኣብ ዘሎ እዋን ምስቲ ኣብ ከባቢኦም ዝርከብ ማእከል ጥዕና ክራኸቡ ይኽእሉ እዮም። ኣብቲ ማእከል ጥዕና፡ እቶም ወለዲ ምስ ጥዕናን ዕቤትን ቈልዑ ዝተሓሓዝ ምኽሪ፡ ሓገዝን መልሲ ንሕቶታቶምን ክረኽቡ ይኽእሉ እዮም። ኩሉ እቲ ካብ ማእከል ጥዕና እትረኽቦ ኣገልግሎት ብናጻ እዩ።

ናይ ቤት ትምህርቲ ኣገልግሎት ጥዕና

ካብ 6-20 (24) ዓመት ዝዕድሚኦም ተምሃሮ ዝኾኑ ቈልዑን መንእሰያትን ናይ ቤት ትምህርቲ ኣገልግሎት ጥዕና ክረኽቡ ዕድል ኣለዎም። ማእከል ጥዕና ኰተቴታት ድማ ካብ 12-20 (24) ንዝዕድሚኦም መንእሰያት ዝወሃብ ኣገልግሎት እዩ።

ኣብ ናይ ቤት ትምህርቲ ኣገልግሎት ጥዕና፡ ቈልዑን መንእሰያትን ካብ ነርስ ጥዕና፡ ኣብ ገለ ኣጋጣሚታት ድማ ካብ ናይ ቤት ትምህርቲ ዶክተር፡ ፊዚዮቴራፒስትን ሓኪም ስነ-ኣእምሮ ሓገዝ ክረኽቡ ይኽእሉ። ኣብዚ ድማ፡ ቈልዑን መንእሰያትን ክረኣዩን ክስምዑን፡ ብእተፈላለየ ንጥፈታት ድማ ብዛዕባ ኣብ ስድራቤት ምስ ጸገማ ናይ ኣእምሮ ጥዕና ብኸመይ ምንባር ከም ዝከኣል ዝያዳ ክመሃሩ ይኽእሉ እዮም። ኣብ ስድራቤት ሓደ ሰብ ጸገም ጥዕና ኣእምሮ ምስ ወይ ካልእ ሕማማት ምስ ዝህልዎ እውን ብዛዕባ ዝኸውን ነገራት እውን ክዛረቡ ይኽእሉ።

ቈልዑን መንእሰያትን ባዕሎም ብዘይቈጸራ ናብ ማእከል ጥዕና መንእሰያት ብምኻድ ቀጥታዊ ርክብ ክገብሩ ይኽእሉ። እዚ ማለት ከኣ ምስ ናይ ጥዕና ነርስ ወይ ኣብ ናይ ቤት ትምህርቲ ኣገልግሎት ጥዕና ዝሰርሑ ሰብ ሞያ ንምዝርራብ ኣቐዲሞም ቈጸራ ምሓዝ ኣየድልዮምን እዩ። እታ ናይ ጥዕና ነርስ ንሕቶታቶም ክትምልስን ብዛዕባ እቶም ቈልዑ ወይ መንእሰያት ዘተሓሳስቦም ነገራት ክትዛራረብን ትኽእል እያ። መብዛሕትኡ ግዜ ምስ ውሑስ ብዓል ሞያ ምዝርራብ ክሕግዝ ይኽእል እዩ።

AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS

ቈልዑን መንእሰያትን ከም ኣካልን ጥዕናን፡ ኣዕሩኽ ወይ ስድራቤት፡ ከበድቲ ሓሳባት፡ ስምዒታትን ጭንቀታትን ብዛዕባ ዝኣመሰሉ ኣርእስታት ምኽርን መምርሕን ክረኽቡ ይኽእሉ። እቶም ቈልዑ ወይ መንእሰያት ዝያዳ ሓገዝ እንተድኣ ኣድልይዎም፡ ኣገልግሎት ጥዕና ቤት ትምህርቲ ከም ቀዋሚ ሓኪም፡ ሓኪም ስኒ፡ ፊዚዮቴራፒስት ወይ ክኢላ ስነ-ኣእምሮ ምስ ዝኣመሰሉ ሰብ ሞያ ከራኽቦም ይኽእል እዩ።

ብዘይካዚ፡ እቲ ርክብ ዝገብር ሰብ ወይ ነርስ ጥዕና እቲ ምምሕዳር ከተማ ወይ ክፍለ ከተማ ዘዳልዎ ንቈልዑን መንእሰያትን ዝኸውን፡ ምናልባት እውን ንውሉድካ ክኸውን ዝኽእል ናይ መሕለፍ ግዜ ኣገልግሎታት እንታይ ከም ዘሎ እውን ሓፈሻዊ ፍልጠት ኣለዎ። ከም ናይ ወለዲ መምርሒ ስልጠናታትን ካልእ ጉጅለታትን ዝኣመሰለ ንወለዲ ብዛዕባ ዝወሃብ ሓገዛት እውን ሓፈሻዊ ፍልጠት ኣለዎ።

ምስጢር ምዕቃብ

ኣብ ማእከል ጥዕናን ኣብ ናይ ቤት ትምህርቲ ኣገልግሎት ጥዕናን ዝሰርሑ ሰብ ሞያ፡ ምስጢር ናይ ምዕቃብ ግዴታ ኣለዎም። ምስጢር ምዕቃብ ክብሃል ከሎ፡ ሰራሕተኛታት ጥዕና ከም ሓፈሻዊ ሕጊ ንምንታይ ሓደ ቈልዓ ወይ መንእሰይ ምሳታቶም ከም ዝነበረ ወይ ከኣ ብዛዕባ እንታይ ከም እተዛራረቡ ንኻልእ ክነግሩ ኣይክእሉን እዮም ማለት እዩ።

UNIVERSITETET I OSLO